

RAAP België - Rapport 335

**AMWD Fase2 : wegenis en riolering
Harpstraat
Beringen**

**Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek
Programma van Maatregelen
Bureauonderzoek – 2019C365**

**Eke
2019**

Colofon

Opdrachtgever: Antea Group Belgium

Titel: AMWD Fase 2: Wegenis en riolering – Harpstraat - Beringen
Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek
Programma van maatregelen - projectcode2019C365

Status: Definitief

Datum: 2 april 2019

Auteur: P. Pincé & N. Vanholme

Projectbegeleiding: C. Ryssaert

Projectcode: 2019C365

Raaproject: BEHAR01

Erkend archeoloog: RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

Bewaarplaats documentatie: RAAP België,
Begoniastraat 13
9810 Eke

Bevoegd gezag: agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BVBA
Begoniastraat 13
9810 Eke
telefoon: 09/311 56 20 - 0498/44 16 99
E-mail: raap@raap.be

© RAAP België bvba, 2019

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Gemotiveerd advies

1.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Voor een plangebied langs de Harpstraat te Beringen (wegenis) is een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem uitgevoerd voor het verkrijgen van een stedenbouwkundige omgevingsvergunning. Deze is opgestart door ARCHEBO bvba en afgewerkt door RAAP België. Het geleverde vooronderzoek toonde aan dat er een oude omwalde pastorie (CAI 161028) aanwezig was in het plangebied. Naast deze vaststelling was het niet mogelijk om een voldoende gefundeerde uitspraak te doen over de bewaringstoestand van deze gracht en de archeologische waarde. Evengoed werd deze in de 20ste eeuw herhaaldelijk geruimd, waardoor al het archeologisch potentieel is vergraven.

1.2 De aan-/afwezigheid van een archeologische site

Vanwege de matig tot slecht bewaarde bodem, is de kans op het aantreffen van steentijdsites in het volledige projectgebied zeer laag. Voor jongere periodes kunnen echter wel sporen resteren onder de ploeglaag. Voor de Nieuwe Tijd kon ten slotte de aanwezigheid van een gracht van een pastorie vastgesteld worden in het noordelijk gedeelte van het terrein, ter hoogte van het gepland bufferbekken. De pastorie gaat minstens terug tot de 17de eeuw, maar is vermoedelijk ouder.

1.3 Impactbepaling

De werken staan uit de aanleg van een vernieuwde rijweg, voetpaden, rioleringen en een bufferbekken. Ter hoogte van het gepland bufferbekken zal het westelijk gedeelte van de gracht van de oude pastorie verstoord worden. In de andere delen is de verstoringsdiepte beperkt tot ca. 46 cm ter hoogte van de rijweg en ca. 41 cm ter hoogte van de voetpaden waardoor deze vermoedelijk beperkt blijven tot verstoring van de dikke, antropogene humus A-horizont. De rioleringen hebben een diepte tussen de 1,5m en 3,2m, waardoor deze mogelijk wél archeologische sporen onder de A-horizont zullen aansnijden. De beperkte breedte van deze rioleringen maakt het potentieel op kenniswinst echter zeer klein.

Gezien de aanwezigheid van de gracht ter hoogte van het gepland bufferbekken, zal deze onherroepelijk verstoord worden door de geplande werken.

1.4 Waardering van de archeologische site

De pastorie moet aanschouwd worden als een belangrijke entiteit voor dit gebied, en dit voor reeds eeuwen. Bouwhistorisch gaat het gebouw minstens terug op de 17de eeuw, maar vermoed wordt dat deze omwalde site veel ouder is. Hiervan zijn echter geen gegevens voorhanden. Ondanks dat slechts een deel van deze gracht zal worden vergraven, mag het archeologisch potentieel van een dergelijke

structuur niet worden onderschat. In het beste geval is een volledige genese af te leiden uit de opvulling, waarbij verschillende pakketten en vondsten aanwezig zijn. In het slechtste geval is de gracht in de 20ste eeuw geruimd, en is de opvulling recent en archeologisch gezien waardeloos. Verder is het nog onduidelijk of er naast de gracht nog andere sporen (gelegen buiten de gracht) aanwezig kunnen zijn.

1.5 Bepaling van de maatregelen

Om zicht te krijgen op het archeologisch potentieel van de gracht en het de zones er net binnen en buiten wordt bijkomend onderzoek voorgesteld. Dit dient te gebeuren volgens **het uitgesteld traject** wegens de aanwezigheid van bomen op deze locatie. Deze dienen eerst te worden gerooid.

2 Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

- *Naam plangebied en/of toponiem:* Beringen – Harpstraat (wegenis)
- *Adres:* Harpstraat
- *Deelgemeente/Gemeente/Stad:* Beringen (deelgemeente Koersel)
- *Provincie:* Limburg
- *Kadastrale gegevens:* Beringen, afdeling 5 (Koersel), sectie B, perceelnummers 1952V, 1958M, 1958R, 1958S, 1959A, 1966G, 1968B, 1967E, 1967G, 1967F, 1967H, 253D
- *Oppervlakte plangebied (dossier 2):* ca. 4173 m²
- *Oppervlakte geplande bodemingrepen:* ca. 3217 m²
- *Coördinaten (Lambert 72):*
xMin,yMin: 213456.09, 194796.17
xMax,yMax: 213624.22, 195008.66

2.2 Onderzoeksdoelen en vraagstellingen

De doel- en vraagstellingen zijn voornamelijk gericht op de oude gracht van de pastorie-site. Verder dient uiteraard ook rekening te worden gehouden met de mogelijkheid van het voorkomen van andere archeologische sporen.

De **doelstelling** van het proefsleuvenonderzoek is:

- ° Vaststellen van de archeologische waarde van de gracht
- ° De omvang van de gracht in breedte en diepte bepalen
- ° Nagaan of er een archeologische opgraving moet worden uitgevoerd voorafgaand aan de werken

Hierbij worden volgende **onderzoeksvragen** geformuleerd:

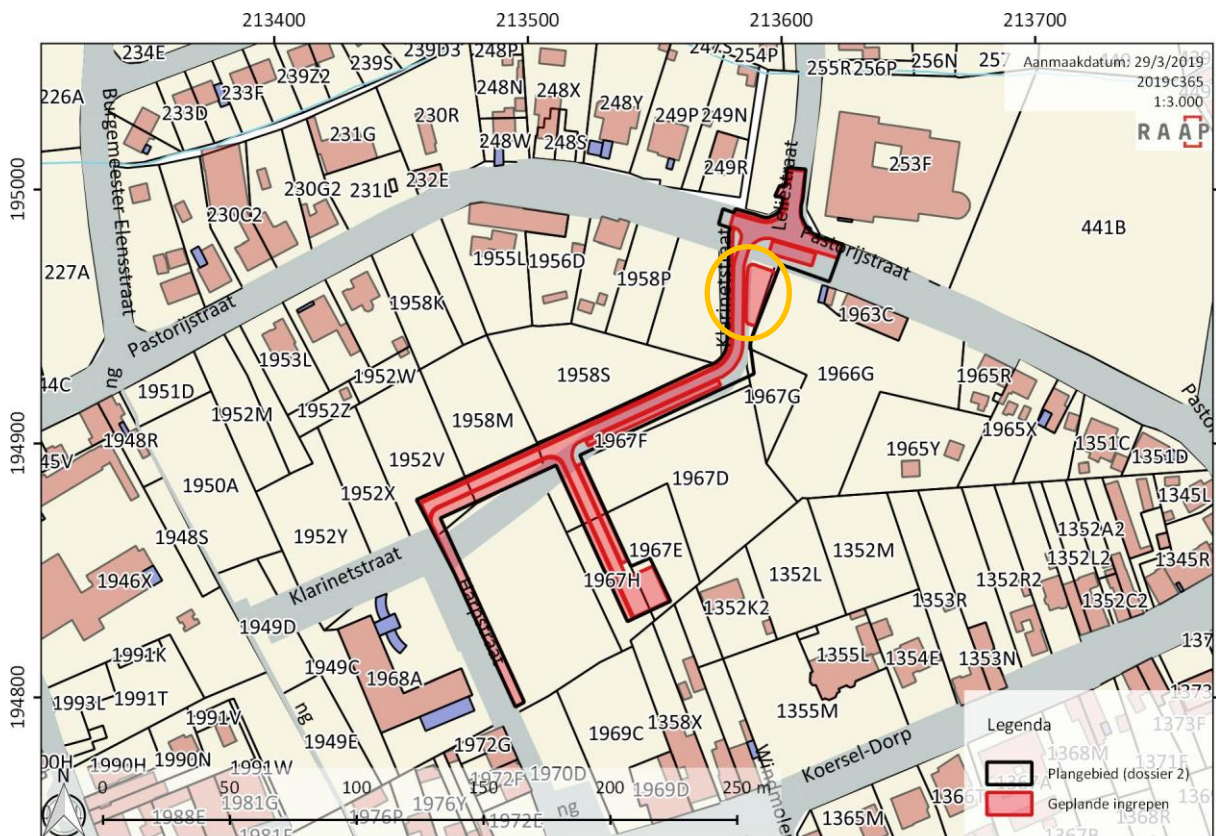
- ° Kan de exacte ligging van de voormalige gracht worden bepaald?
- ° Zijn er archeologisch waardevolle opvulpakketten aanwezig die informatie bevatten over de genese van de gracht, en ruimer, over de genese van de pastorie-site?
- ° Welke materiële vondsten zijn er aanwezig, en welke informatie kunnen deze bieden?
- ° Zijn er andere archeologische sporen aanwezig? Wat is hun archeologische waarde?
- ° Dient er een archeologisch onderzoek te gebeuren, en in welke zone is dit het geval?

2.3 Onderzoeksmethode en -strategie

Omdat het archeologisch potentieel geconcentreerd zit in de zone van de omwalde pastorie, zal het verder onderzoek zich hierop toespitsen.

Om een antwoord te verkrijgen op de gestelde onderzoeksvragen is de onderzoeksmethode van proefsleuven het meest geschikt. Twee sleuven dienen te worden aangelegd ter hoogte van de gracht, evenwel op de locatie waar de bodemingreep het diepst is, namelijk de westelijke zone.

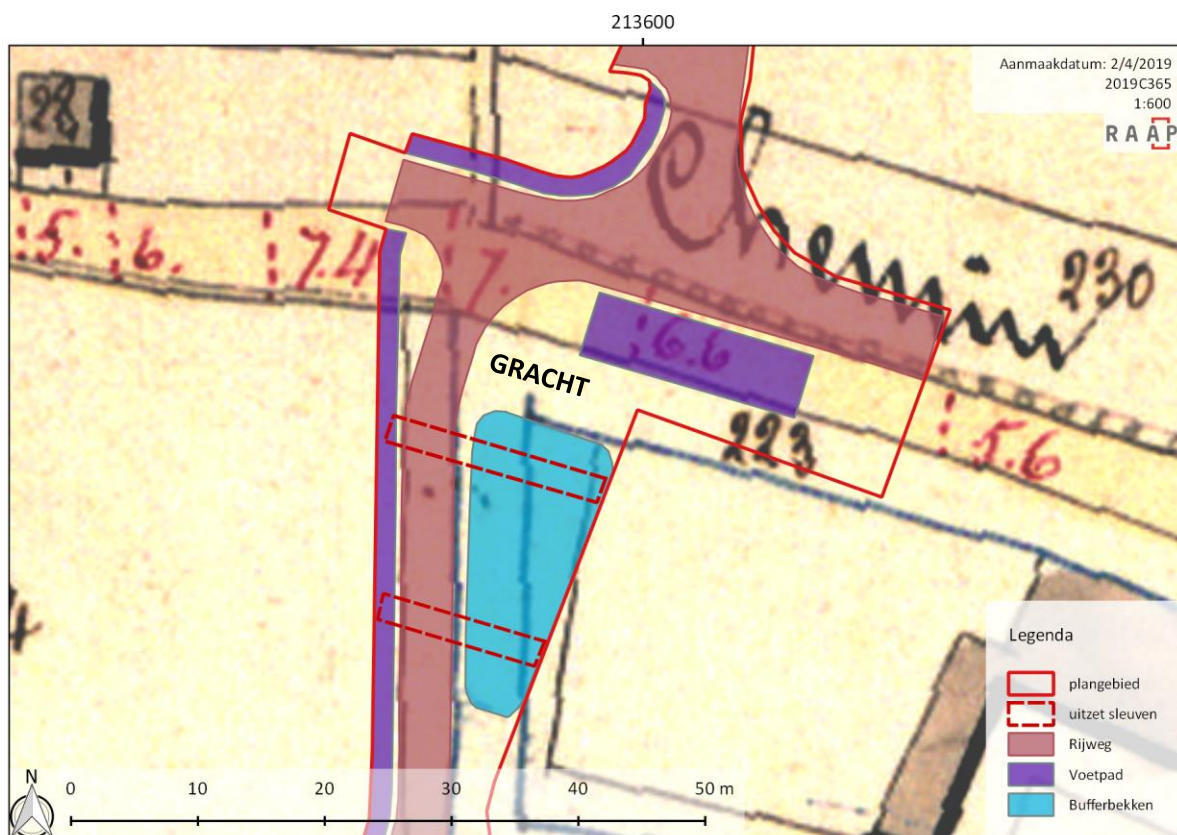
Het projectgebied loopt ook overheen de noordelijke zijde/gracht van de pastoriesite. Hier is de bodemingreep in ruimte beperkt (nl. aanleg van riolering). Ondanks de diepte van de bodemingreep wordt hier geen verder vooronderzoek nodig geacht. Indien blijkt dat de gracht opvallend en archeologisch zeer waardevolle gegevens bevat, dient dit deel van het projectgebied in rekening te worden gebracht bij het bepalen van de verdere maatregelen.

figuur 1 Projectie van het totale projectgebied op het kadastraalplan met aanduiding van de zone die werd geselecteerd voor verder onderzoek (oranje cirkel). (www.geopunt.be)

figuur 2: Aanduiding van de aan te leggen sleuven in uitgesteld traject te opzichte van de geplande werken. (projectie op de GRB) (bron: geopunt.be)

figuur 3: Aanduiding van de aan te leggen sleuven in uitgesteld traject te opzichte van de geplande werken. (projectie op de Atlas der buurtwegen) (bron: geopunt.be). De omwalde pastorie-site is deels zichtbaar. De situering van de gracht is aangeduid ter verduidelijking.

2.4 Onderzoekstechnieken

2.4.1 Het rooien van bomen/randvoorwaarde

Voorafgaand aan het vervolgonderzoek dient een deel van de bomen op percelen 1959A en 1966G (Beringen, afdeling 5 (Koersel), sectie B) die binnen het plangebied vallen, gerooid te worden. Om verstoring van eventueel aanwezige archeologische resten te voorkomen, is het niet toegelaten om de boomwortels uit te graven. Deze kunnen beter uitgefreesd worden zodat de bodem zo min mogelijk geroerd wordt.

2.4.2 Aanleg van de sleuven.

De situering van de **twee sleuven** werd voornamelijk bepaald in functie van de vraagstelling. De beide sleuven worden overheen de locatie van het bufferbekken geplaatst. Ze liggen ca. 13m uit elkaar en zijn 2m breed. De noordelijke sleuf meet ca. 17 m, de zuidelijke sleuf 12m. De sleuven dienen te worden aangelegd zodanig dat de oostelijke en westelijke rand van het projectgebied wordt geraakt. Dit om te kunnen nagaan of er sporen binnen en buiten de omwalling aanwezig zijn die kunnen worden gelinkt met de pastoriesite, of om na te gaan of hier oudere sporen zijn bewaard.

De nodige maatregelen worden getroffen (bv bemaling indien dit nodig blijkt) om de gracht op de **volledige diepte** te kunnen onderzoeken. Om veiligheidsredenen worden de sleuven zowel in lengte als in breedte getrapt uitgegraven, en dit volgens de bestaande voorschriften. De sleuven worden in dat geval verbreed zodat het diepste deel van de uitgraving steeds een breedte van 2m bedraagt. Indien alsnog blijkt dat de onderzijde van de gracht niet veilig kan worden bereikt, dienen de nodige **boringen** te worden gezet om de diepte en de stratigrafische vulling te bepalen.

Bij het uitgraven wordt rekening gehouden met de bestaande tuinmuur gelegen parallel met de Pastoriestraat. Bij de uitzet van de sleuven werd 4m afstand gehouden. De tuinmuur wordt behouden, de stabiliteit moet tijdens het sleuvenonderzoek worden gevrijwaard.

Tijdens het onderzoek worden de nodige **monsters** genomen (in functie van het onderzoek voor pollen, macroresten, houtskool, ...).

Er gaat ook aandacht naar resten van (niet verkoolde) organische resten. De bewaringsomstandigheden van dergelijke vondsten is in grachten vaak uitstekend. Bij het aantreffen van bijvoorbeeld beschoeiing worden deze gedetailleerd geregistreerd en het hout wordt bemonsterd.

Vondsten worden bij de aanleg van de per stratigrafische laag verzameld met het oog op het dateren van mogelijk verschillende opvulfases.

Tijdens het afgraven wordt het aangelegde vlak regelmatig met de **metaaldetector** gecontroleerd op metaalvondsten.

Het vooronderzoek kan als volledig worden beschouwd als de onderzoeksvragen kunnen worden beantwoord.

De sleuven dienen te worden aangelegd en geregistreerd zoals omschreven in de code van goede praktijk (hoofdstuk 8.6 Proefsleuven en proefputten).

2.5 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Door de vrij kleine zone en de specifieke archeologische verwachting zal de onderzochte zone hoger liggen dan de voorgestelde 12,5% zoals vermeld in de code goede praktijk. Ook is binnen dit kader er geen verplichting om bijkomende kijkvenster aan te leggen.